

Tabell 3.9 Oppsummering av årsakene til inntektssvikten i 2007

	Avvik mellom realiserte størrelser og budsjett		Gjennomsnittlig priser per plass. Kroner per år	
	Antall plasser	Inntekter i alt. Millioner kroner	Budsjett (inntektskrav)	Fakturert
Langtidsplasser	150	97	587 263	589 353
En-blocplasser	(301)	(159)	383 579	351 197
- herav sykehjemsplasser	(54)	(35)	594 696	594 165
I alt	(151)	(63)	526 761	529 868

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Samlet innebærer våre analyser at den samlede svikten i salgsinntektene for Sykehjemsetaten i 2007 var om lag 63 millioner kroner. Dersom vi ser bort i fra det som ble fakturert andre kommuner var svikten i salgsinntektene fra bydelene på knapt 66 millioner kroner, det vil si på linje med det Sykehjemsetaten rapporterte i sin årsmelding for 2007. Svikten i salgsinntektene kan oppsummeres i følgende hovedpunkter:

1. Bydelene kjøpte i 2007 om lag 151 færre plasser fra Sykehjemsetaten enn det som var lagt til grunn i budsjettet.
2. Det var solgt av en-blocplasser som ble langt lavere enn antatt; om lag 301 plasser lavere enn antatt i budsjettet.
3. Bruken av langtidsplasser ble klart høyere enn budsjettet, om lag 150 plasser høyere enn i budsjettet.
4. Sammensetningen i plassene trakk i retning av høyere gjennomsnittspris per plass, siden en god del av en-blocplasser der bruken gikk ned, koster klart mindre enn andre plasser. Dette gjelder plasser på dagsenter og aldershjem.
5. For sykehjemsplasser alene, dvs. plasser utenom dagsenter og aldershjem, bidro endringen i sammensetning av plassene til en inntektssvikt på om lag 2 millioner kroner, dvs. bare en marginal del av inntektssvikten i 2007.

Informasjon som Econ Pöyry har hatt tilgang til, gir ingen indikasjoner om at det er betydelige avvik mellom budsjetterte og fakturerte priser for plassene som bydelene kjøper.

4 Hva kan ventes for 2008?

Sykehjemsetaten har et budsjettert inntektskrav for 2008 på 3 084 millioner kroner. I dette kapitlet skal vi vurdere hva slags inntektsopptjening vi kan forvente for Sykehjemsetaten i 2008 basert på hva budsjett, faktisk fakturering hittil i år samt erfaringene som ble gjort gjennom 2007. Vi bruker følgende data som grunnlag for å gjøre vurderinger av inntektsopptjeningen i 2008:

- Inntektskravet (budsjettet) for plassene i 2008
- Omfang av bestilte og fakturerte plasser i 1. kvartal 2008
- Avviket mellom bestilte, fakturerte og budsjetterte plasser første kvartal 2008
- Status for budsjett, bestilling og fakturering av plasser første kvartal 2007 samt hele 2007.

Vi vurderer først langtidsplassene, deretter en-blocplassene.

4.1 Analyse langtidsplasser 2008

4.1.1 Inntektskrav

I Tabell 4.1 har vi vist forutsetninger om priser og plasser for inntektsanslaget for langtidsplasser i 2008. Vi har også angitt et gjennomsnittlig kvartalsmessig inntektskrav (25 prosent av årskravet) som sammenligningsgrunnlag for de senere vurderingene av bestilling og fakturering av plasser i første kvartal 2008.

Tabell 4.1 *Inntektskrav for langtidsplasser 2008*

	Vekter i prismodell	Pris per plass per døgn (kr)	Plasser	Inntektskrav (mill kr)	Gjennomsnittlig kvartalsvis inntektskrav (mill kr)
Ordinære sykehjemsplasser	1,00	1 622	2 828	1 674	418,6
Plasser i skjermede enheter	1,18	1 914	988	690	172,6
Forsterkede plasser psykiatri	1,35	2 190	76	61	15,2
Andre forsterkede plasser	1,70	2 758	27	27	6,7
Totalt			3 919	2 452	613,1

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Pris per ordinær sykehjemsplass i 2008 er 592 100 kroner. Det samlede inntektskravet for 2008 for langtidsplasser er 2 452 millioner kroner, tilsvarende et gjennomsnittlig inntektskrav på om lag 613 millioner kroner i kvartalet for langtidsplassene.

4.1.2 Anslagsbestillinger¹⁰ og faktisk bruk 1. kvartal 2008

Bydelene ga i desember 2007 anslagsbestillinger på bruk av langtidsplasser for første tertial i 2008. På tidspunktet for vår analyse har Sykehjemsetaten fakturert bydelene for bruk av plasser i første kvartal 2008. I Tabell 4.2 har vi vist bydelenes anslagsbestillinger for langtidsplassene for 1. kvartal 2008 (tertial) samt hva Sykehjemsetaten har fakturert bydelene for første kvartal 2008.

¹⁰ Bydelene gir et anslag på hva de forventer etterspørselen etter plasser blir, men betaler kun for de plassene de faktisk bruker. For enkelthets skyld kaller vi dette anslaget bestilling.

Tabell 4.2 Anslagsbestilling og fakturerte langtidsplasser 1. kvartal 2008

	Anslags- bestilling (plasser)	Fakturerte plasser	Anslag inntekt (mill kr)	Fakturert inntekt (mill kr)
Ordinære sykehjemsplasser	3 020	3 085	447,0	456,7
Plasser i skjermede enheter	871	857	152,1	149,6
Forsterkede plasser psykiatri	91	79	18,2	15,7
Andre forsterkede plasser	32	44	8,1	10,9
Uspesifisert				1,2
Totalt	4 014	4 065	625,3	634,5

Note: Fakturerte plasser er inkludert plasser som er fakturert andre kommuner. Disse bestilles ikke. I 1.kvartal 2008 var dette 2 ordinære sykehjemsplasser og 1 forsterket plass. Til sammen ble det fakturert i underkant av 600 000 kroner for disse plassene.

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Totalt anslo bydelene at de ville ha behov for 4 014 langtidsplasser i første kvartal (tertial). Sykehjemsetaten har fakturert for bruk av 4 065 plasser i første kvartal. Fakturerte inntekter for disse plassene i første kvartal 2008 var i overkant av 634 millioner kroner.

4.1.3 Avviksberegninger 1. kvartal 2008

Tabell 4.3 viser avvik mellom budsjetterte, bestilte og fakturerte plasser og inntekter for de ulike langtidsplassene i første kvartal 2008. Negative avvik er markert med parentes.

Tabell 4.3 Avvik mellom inntektskrav, bestillinger og faktisk bruk 1. kvartal 2008

	Avvik fakturerte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og bestilte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte* inntekter (mill kr)	Avvik fakturerte og bestilte inntekter (mill kr)
Ordinære sykehjemsplasser	257	65	37,8	9,7
Plasser i skjermede enheter	(131)	(14)	(22,9)	(2,5)
Forsterkede plasser psykiatri	3	(12)	0,5	(2,5)
Andre forsterkede plasser	17	12	4,1	3,1
Uspesifisert			1,2	1,2
Totalt	146	51	21,3	9,1

Note: * = Budsjett satt lik ¼ av krav til årsinntekt
Fakturerte beløp er inklusive fakturert beløp til utenbys kommuner. Dette er plasser som ikke er bestilt (2 ordinære sykehjemsplasser og 1 forsterket plass annet).

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Tabellen viser i hovedsak at det i første kvartal 2008 er:

- fakturert bruk av 146 flere langtidsplasser samlet enn det som er lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet)
- fakturert bruk av 51 flere langtidsplasser samlet enn det ble bestilt for dette kvartalet.

Når det gjelder type plasser er det:

- fakturert 257 flere ordinære sykehjemsplasser enn det som er lagt til grunn i inntektskravet og 65 flere ordinære sykehjemsplasser enn det som er bestilt.
- fakturert 131 færre plasser i skjermede enheter enn det som er lagt til grunn i inntektskravet og 14 færre plasser i skjermede enheter enn det som er bestilt.
- fakturert 20 flere plasser i forsterkede enheter enn det som er lagt til grunn i inntektskravet. Fakturert er imidlertid det samme som bestilt.

Fakturert bruk første kvartal 2008 målt i plasser er dermed høyere enn antallet plasser lagt til grunn i inntektskravet og også høyere enn bestilt av bydelene. Det er videre en vridning i bruk av ulike plasser mellom budsjettet, bestillingene og faktureringen. Generelt er det en kraftig vridning mot bruk av ordinære sykehjemsplasser.

Samlet sett gir endringene en høyere fakturert inntekt for Sykehjemsetaten både i forhold antatt kvartalsinntekt i budsjettet (21,3 millioner kroner høyere) og i forhold inntekt basert på bestillingene (9,1 millioner kroner høyere).

4.1.4 Hva sier tallene fra 2007?

I kapittel 3 har vi analysert inntektskrav, bestillingene og fakturerte plasser og inntekter for langtidsplasser i 2007. For å belyse situasjonen per første kvartal 2008 har vi i Tabell 4.4 vist avviksberegningene for 1. kvartal i 2007 og hele 2007 for langtids-plassene.

Tabell 4.4 Avvik mellom inntektskrav, bestillinger og faktisk bruk 2007

	Avvik fakturerte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og bestilte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte* inntekter (mill kr)	Avvik fakturerte og bestilte inntekter (mill kr)
1. kvartal 2007				
Ordinære sykehjemsplasser	229	(155)	39,1	(21,6)
Plasser i skjermede enheter	(121)	15	(17)	2,5
Forsterkede plasser psykiatri	1	58	0,4	11
Andre forsterkede plasser	12	(3)	3,0	(0,6)
Halvt forsterket plass	2	2	0,2	0,2
Uspesifisert			(0,2)	(0,2)
Totalt	123	(83)	25	(8,9)
Hele 2007				
Ordinære sykehjemsplasser	262	(62)	139	(41)
Plasser i skjermede enheter	(131)	11	(89)	5
Forsterkede plasser psykiatri	4	5	4	4
Andre forsterkede plasser	15	36	15	35
Uspesifisert og prisjustert			29	29
Totalt	150	(10)	97	32

Note: * = Budsjett satt lik ¼ av krav til årsinntekt

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Tabellen viser i hovedsak at det i første kvartal 2007 ble:

- fakturert bruk av 123 plasser flere enn det som var lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet for 2007)
- fakturert bruk av 83 plasser færre enn det ble bestilt for dette kvartalet.

Når det gjelder type plasser ble det:

- fakturert 229 flere ordinære sykehjemsplasser enn det som er lagt til grunn i inntektskravet men 155 færre ordinære sykehjemsplasser enn det som var bestilt.
- fakturert 121 færre plasser i skjermede enheter enn det som er lagt til grunn i inntektskravet men 15 flere plasser i skjermede enheter enn det som var bestilt.

Etter første kvartal 2007 var dermed fakturert forbruk målt i plasser høyere enn inntektskravet for ett kvartal. Det var en vridning mot bruk av ordinære sykehjems-plasser. Samlet ga bruken Sykehjemsetaten en inntekt i første kvartal som var 25 millioner kroner høyere enn det kvartalsvise inntektskravet i budsjettet, men nesten 9 millioner kroner lavere enn det bydelene bestilte. Med andre ord var bydelenes anslag på behov noe høyt.

Tabellen viser videre at det på årsbasis i 2007 ble fakturert 150 flere plasser enn det som lå til grunn i inntektskravet, men 10 færre plasser enn det som var bestilt. Også på årsbasis ser vi dermed at antall plasser fakturert var høyere enn inntektskravet. På samme måte som for kvartalet ser vi en vridning i bruk av plasser. For hele 2007 ble det fakturert betydelig flere ordinære sykehjemsplasser enn det som ble forutsatt i inntektskravet, og betydelige færre plasser i skjermet enhet. Dette er nærmere behandlet i kapittel 3. Anslaget på plassforbruket (bestillingen) var imidlertid stort sett i samsvar med fakturert på totalnivå året sett under ett.

Samlet ga bruken av langtidsplasser Sykehjemsetaten en inntekt i 2007 som var 97 millioner kroner høyere enn inntektskravet i budsjettet, og 32 millioner kroner høyere enn det bydelene anslo i sine bestillinger.

4.1.5 Prognose for inntektene på langtidsplasser 2008

Som vi har sett av analysene over gjelder følgende for langtidsplassene:

- Budsjettert antall langtidsplasser for 2007 og 2008 er det samme.
- Første kvartal 2008: Det er fakturert for bruk av 146 flere langtidsplasser enn budsjettert. Dette tilsvarer 21,3 millioner kroner i merinntekter i forhold til budsjett målt på kvartalsbasis.
- Første kvartal 2007: Det ble fakturert for bruk av 120 flere langtidsplasser enn budsjettert. Dette tilsvarte 25 millioner kroner i merinntekter i forhold til budsjett målt på kvartalsbasis.
- Hele 2007: Det ble fakturert for bruk av 150 flere langtidsplasser enn budsjettert. Dette tilsvarte 97 millioner kroner i merinntekter i forhold til budsjett for året.

Det er flere måter å vurdere en prognose for inntektene på langtidsplasser i 2008 på.

Basert på resultatene i første kvartal 2008 (prognose 1)

Dersom vi legger til grunn at fakturerings-trenden fra første kvartal 2008 vil holde seg igjennom året vil hvert kvartal komme ut med en inntekt som er 21,3 millioner kroner høyere enn inntektskravet. Til sammen gir dette en inntekt i 2008 som er over 85 millioner kroner høyere for langtidsplassene enn det som er lagt til grunn i inntektskravet.

Basert på resultatene i 2007 (prognose 2)

Som vi så i avsnitt 4.1.4 var overskuddsinntekten for langtidsplassene i første kvartal 2007 om lag 25 millioner kroner høyere enn inntektskravet, mens det på årsbasis var 97 millioner kroner høyere. Dette tilsvare et forholdstall på 0,26 mellom kvartalsresultatet og årsresultatet. Dersom vi legger til grunn at det samme forholdstall gjelder mellom første kvartal 2008 og hele 2008, vil fakturerte inntekter for langtidsplasser i hele 2008 være om lag 82 millioner kroner høyere enn inntektskravet.

Konsekvenser av innmeldt endringsbehov

I forbindelse med at bydelene ga en anslagsbestilling på behov for langtidsplasser for 2008, ble de også bedt om å antyde hva de forventer av endringer i behovet i løpet av 2008. Samlet meldte bydelene et forventet redusert behov for ordinære sykehjemsplasser (99 færre plasser) og skjermede plasser (40 færre plasser) gjennom året. Dersom vi for enkelthets skyld legger til grunn at den reduserte etterspørselen fordeler seg jevnt over de resterende tre kvartalene av 2008, vil dette gi følgende reduksjon i fakturerte inntekter isolert sett:

Tabell 4.5 Reduserte inntekter som følge av innmeldt redusert etterspørsel etter langtidsplasser. Millioner kroner.

	2. kv. (mill kr)	3. kv. (mill kr)	4. kv. (mill kr)	Totalt (mill kr)
Ordinære sykehjemsplasser	(4,9)	(9,8)	(14,7)	(29,3)
Skjermede plasser	(2,3)	(4,5)	(7,0)	(13,8)
Totalt (mill kr)	(7,2)	(14,3)	(21,6)	(43,1)

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Med andre ord vil en ren reduksjon i etterspørselen etter langtidsplasser isolert sett gi et betydelig bortfall av inntekter for Sykehjemsetaten de siste tre kvartalene av året (til sammen i overkant av 43 millioner kroner).

Dersom vi legger til grunn prognose 1, vil overskuddet (avvik fra budsjett) på langtidsplasser reduseres fra 85 millioner kroner til om lag 42 millioner kroner.

Dersom vi legger til grunn prognose 2, vil overskuddet (avvik fra budsjett) på langtidsplasser reduseres fra 82 millioner kroner til om lag 39 millioner kroner. Imidlertid ligger det i prognose 2 allerede inne en nedtrapping av bruk basert på 2007-tall ettersom prognosen er basert på forholdet mellom første kvartal 2007 og hele 2007. Dette betyr at denne korleksjonen av prognosene 2 overvurderer nedgangen i bydelenes bruk av langtidsplasser gjennom 2008.

4.2 Analyse en-blocplasser 2008

4.2.1 Inntektskrav

I Tabell 4.6 har vi vist forutsetninger om priser og bruk av plasser for inntektsanslaget for en-blocplasser i 2008. Vi har også her angitt et gjennomsnittlig kvartalsmessig inntektskrav (25 prosent av årskravet).

Tabell 4.6 Inntektskrav for en-blocplasser 2008

	Vekter i pris-modell	Pris per plass per døgn (kr)	Plasser	Inntektskrav 2008 (mill kr)	Gjennomsnittlig kvartalsvis inntektskrav 2008 (mill kr)
Korttidsplasser	1,10	1 784	527	343,3	85,8
Plasser i rehab avdelinger	1,24	2 012	217	159,3	39,8
Dagsenterplasser*		245	779	69,7	17,4
Aldershjemsplasser	0,75	1 217	133	59,1	14,8
Totalt			1 656	631,4	157,9

Note: * = Pris per dagsenterplass er kr 89 500 per år.

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Pris per ordinære sykehjemsplass er som nevnt i avsnittet om langtidsplasser 592 100 kroner per år. Vektene for de ulike en-blocplassene i forhold til dette er angitt i tabellen. For dagsenterplasser gjelder en årspris på kr 89 500. Det samlede inntektskravet for en-blocplasser i 2008 er om lag 631 millioner kroner, tilsvarende et gjennomsnittlig inntektskrav på nesten 160 millioner kroner per kvartal.

4.2.2 En-bloc bestillinger og faktisk bruk 1. kvartal 2008

Bydelene ga i desember 2007 en bestilling på bruk av en-blocplasser for første tertial i 2008. På tidspunktet for vår analyse har Sykehjemsetaten fakturert bydelene for bruk av plasser i første kvartal 2008. Sykehjemsetaten fakturerer bydelene for disse en-bloc bestillingene uavhengig av faktisk bruk. Merforbruk utover bestillingene faktureres i tillegg.

I Tabell 4.7 har vi vist bydelenes bestillinger av en-blocplasser for 1. tertial 2008 (som gjelder for første kvartal), ekstrarakturering for merforbruk fordelt på plasser samt hva Sykehjemsetaten har fakturert bydelene for en-blocplasser i første kvartal 2008.

Tabell 4.7 Anslagsbestilling og fakturerte en-blocplasser 1. kvartal 2008

	En-bloc bestilling (plasser)	Ekstrarakturerte plasser	Sum fakturert (mill kr)
Korttidsplasser	464	9	77,0
Plasser i rehab avdelinger	65	6	13,0
Dagsenterplasser	645	-	14,4
Aldershjemsplasser	138	2	15,5
Totalt	1 312	17	120,0

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Totalt bestilte bydelene 1 312 en-blocplasser for første kvartal (tertia) 2008. Sykehjemsetaten har fakturert for disse plassene samt 17 ekstra plasser. Merforbruket er samlet sett lavt i forhold til en-bloc bestillingene. Totalt har Sykehjemsetaten fakturert 120 millioner kroner for en-blocplasser i første kvartal 2008.

4.2.3 Avviksberegninger 1. kvartal 2008

I Tabell 4.8 har vi vist avvik mellom budsjetterte, bestilte og fakturerte plasser og inntekter for de ulike en-blocpllassene i første kvartal 2008. Negative avvik er markert med parentes.

Tabell 4.8 Avvik mellom inntektskrav, bestillinger og faktisk bruk 1. kvartal 2008

	Avvik bestilte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte* inntekter (mill kr)
Korttidsplasser	(63)	(54)	(8,8)
Plasser i rehab avdelinger	(152)	(146)	(26,9)
Dagsenterplasser	(134)	(134)	(3,0)
Aldershjemplasser	5	7	0,8
Totalt	(344)	(327)	(37,8)

Note: * = Budsjett satt lik ¼ av krav til årsinntekt

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Tabellen viser i hovedsak at det total sett er:

- bestilt 344 færre en-blocplasser enn det som er lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet)
- fakturert 327 færre en-blocplasser enn det som er lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet)

Avvikene gir en fakturert inntekt for en-blocpllassene som er 37,8 millioner kroner lavere enn lagt til grunn i antatt kvartalsinntekt i budsjettet.

4.2.4 Hva sier tallene fra 2007?

I kapittel 3 har vi analysert inntektskrav, bestillingene og fakturerte plasser og inntekter for en-blocplasser i 2007. For å belyse situasjonen per første kvartal 2008 har vi i Tabell 4.9 vist avviksberegningene for første kvartal i 2007 og hele 2007 for en-blocplasser.

Tabell 4.9 Avvik mellom inntektskrav, bestillinger og faktisk bruk 2007

	Avvik bestilte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte plasser	Avvik fakturerte og budsjetterte inntekter (mill kr)
1. kvartal			
Korttidsplasser	(114)	(81)	(12,3)
Plasser i rehab avdelinger	(113)	(101)	(17,4)
Dagsenterplasser	(60)	(60)	(2,1)
Aldershjemsplasser	(12)	(12)	(1,2)
Totalt	(299)	(254)	(33,1)
Hele 2007			
Korttidsplasser	(107)	(94)	(57)
Plasser i rehab avdelinger	(115)	(111)	(76)
Dagsenterplasser	(101)	(101)	(31)
Aldershjemsplasser	(4)	(4)	2
			3
Totalt	(327)	(301)	(159)

Kilde: Sykehjemsetaten og Econ Pöyrys beregninger

Tabellen viser i hovedsak at det i første kvartal 2007 ble:

- bestilt 299 færre en-blocplasser enn det som var lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet for 2007)
- fakturert bruk av 254 færre en-blocplasser enn det som var lagt til grunn i budsjettet (inntektskravet for 2007)

Etter første kvartal 2007 var dermed fakturert forbruk målt i plasser lavere enn inntektskravet for ett kvartal. Samlet ga den lavere etterspørselen etter en-blocplasser Sykehjemsetaten en inntekt i første kvartal som var 33 millioner kroner lavere enn det kvartalsvise inntektskravet i budsjettet.

Tabellen viser videre at det på årsbasis i 2007 ble fakturert 301 færre en-blocplasser enn det som lå til grunn i inntektskravet. Samlet ga dette Sykehjemsetaten en inntekt i 2007 som var 159 millioner kroner lavere enn inntektskravet i budsjettet for en-blocplassene.

4.2.5 Prognose for inntektene på en-blocplasser 2008

Som vi har sett av analysene over gjelder følgende for en-blocplassene:

- Budsjettert antall en-blocplasser for 2007 og 2008 er det samme.
- Første kvartal 2008: Det er fakturert for bruk av 327 færre en-blocplasser enn budsjettert. Dette tilsvarer 37,8 millioner kroner lavere inntekter enn budsjettert.
- Første kvartal 2007: Det ble fakturert for bruk av 254 færre en-blocplasser enn budsjettert. Dette tilsvarte 33,1 millioner kroner lavere inntekter enn budsjettert.
- Hele 2007: Det ble fakturert for bruk av 301 færre en-blocplasser enn budsjettert. Dette tilsvarte 159 millioner kroner lavere inntekter enn budsjettert.